

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 19/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om bildande av räddningsområden

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 september 2001 en proposition med förslag till lag om bildande av räddningsområden (RP 111/2001 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 32/2001 rd) ingår som bilaga till detta betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- räddningsöverdirektör Pentti Partanen, regeringsrådet Esko Koskinen och lagstiftningsrådet Mika Kättö, inrikesministeriet
- kommunikationsrådet Kari T. Ojala, kommunikationsministeriet
- länsberedskapsdirektör Markku Haranne, länsstyrelsen i Södra Finlands län
- kanslichef Osmo Kurola, länsstyrelsen i Lapplands län
- räddningschef Hannu Kuhanen och beredskapschef, brigadgeneral Ari Puheloinen, Huvudstaben
- förvaltningschef Ulla Kumpulainen, Nödcentralsverket
- utvecklingschef Tuomo Karjalainen, Finlands Kommunförbund
- biträdande förhandlingschef Jyrki Hämäläinen, Kommunala arbetsmarknadsverket
- stadsdirektör Pertti Vainionpää, Nurmestad

- brandchef Jorma Parviainen, Joensuu stad
- brandchef Lauri Pastila, Lahtis stad
- brandchef Jorma Virtanen, Marttila krets-räddningsverk
- brandchef Kari Koskela, Jakobstads stad
- stadsdirektör Matti Rasila och brandchef Mika Kontio, Salo stad
- brandchef Jaakko Pukkinen, Storkyro kommun
- biträdande brandchef Esko Kautto, Tammerfors stad
- kommundirektör Markku Lindberg, Östermarks kommun
- avtalsfunktionär Aarre Nord, Kommunsektorns fackförbund KAT rf
- ombudsman Kaarlo Kekki, Suomen Sairaankuljetusliitto ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Räddningsinstitutet
- Akava OS rf
- Finlands svenska brand- och räddningsförbund rf
- Nuohousalan Keskusliitto ry
- Suomen palokalustoliikkeiden yhdistys ry
- Finlands Brandbefälsförbund rf
- Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland rf
- Finlands Röda Kors
- Finlands Avtalsbrandkårers Förbund rf
- Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om bildande av räddningsområden. Lagen skall ligga till grund för organiseringen av samarbetet mellan kommunerna när det gäller att tillhandahålla sådana tjänster inom det kommunala räddningsväsendet som avses i lagen om räddningsväsendet. Nödcentralsverksamheten i kommunerna enligt lagen om räddningsväsendet faller utanför lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas inte i landskapet Åland.

Enligt förslaget beslutar statsrådet om indelningen av landet i räddningsområden. Kommuner inom räddningsområdet skall ingå avtal om organisering av samarbetet inom räddningsvä-

sendet före utgången av 2002. Samarbetet organiseras i enlighet med bestämmelserna om samarbete i kommunallagen. De uppgifter inom räddningsväsendet som hör till kommunerna uppdras åt en av kommunerna i området eller sköts av en samkommun. Samarbetet mellan kommunerna inleds den 1 januari 2004. Regeringen avser att lämna en proposition som har samband med reformen och innehåller förslag till lagar om ändring av lagen om räddningsväsendet och av vissa andra lagar senare så att lagarna i propositionen kan träda i kraft när samarbetet mellan kommunerna inleds.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2002.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Propositionens utgångspunkt

Propositionen bygger på utredningsman Pekka Myllyniemis utredning. Enligt den skall räddningsväsendet fortfarande vara en kommunal angelägenhet och landet delas in i cirka 30 räddningsområden. Syftet med reformen är att minska antalet olyckor och skadorna till följd av dem samt öka effektiviteten så att räddningsväsendets resurser, det vill säga personalen, yrkeskompetensen och materielen, används så ändamålsenligt som möjligt. För att klara av det krävande arbetet på behörigt sätt måste räddningsväsendet tillförsäkras adekvata resurser. Detta kunde enligt regeringen bäst ske om räddningsområdena är tillräckligt stora för att förfoga över behövlig befälskompetens, tillräckligt med personal med lämplig utbildning och funktionell materiel.

Utskottet vill understryka att de centrala motiven i propositionen är godtagbara. I samtliga kommuner i de nya områdena bör räddningsväsendet ligga på en betryggande nivå. För att få garantier för detta bör en tillräckligt ingående

kartläggning av riskerna göras med hänsyn till samtliga kommuners särskilda behov.

Utskottet framhåller att förslaget enligt erhållen utredning kommer att höja nivån på räddningsväsendet och därmed förbättra medborgarnas säkerhet.

De frivilliga brandkårerna

I Finland vilar räddnings- och brandinsatserna i många stycken på frivilliga brandkårer, i synnerhet i små kommuner. Medlemmarna ser arbetet i de frivilliga brandkårerna som en intressant hobby och meningsfull sysselsättning och får sällan betalt för det. Utskottet understryker att den frivilliga brandkårsverksamheten inte får äventyras eller villkoren för den försämrats i och med reformen. Räddningsområdena bör utformas så att de frivilliga brandkårerna kan fortsätta med sitt angelägna och resultatrika arbete. Om verksamheten äventyras kan kommunerna drabbas av avsevärda extra kostnader.

Indelningen i räddningsområden

Utskottet har skaffat fram en mängd utredningar i frågan och hört ett stort antal sakkunniga. Som

det framgår av propositionsmotiveringen är alla kommuner inte förbehållslöst för saken.

Enligt en utredning till utskottet hör storleken på de nya räddningsområdena till de stora problemen. Enligt utredningen är det tänkt att det i Finland skall finnas cirka 20 räddningsområden, som i många stycken följer landskapsindelningen. Det finns de som anser att områdena är för stora med hänsyn till räddningsväsendets funktionella behov inom respektive områden. Utskottet konstaterar att det förekommer olika kommungemensamma samarbetsarrangemang inom räddningsväsendet i Finland. Vissa upplägg fungerar enligt information till utskottet synnerligen bra och kommunerna i dessa områden har uppgett att arrangemangen räcker till i den nuvarande formen. Därför förutsätter utskottet att områdena inte får bildas schablonmässigt utan man bör utgå från räddningsväsendets funktionella behov. När områdena bildas bör hänsyn tas till etablerad samverkan mellan kommuner, naturförhållanden, ekonomiska villkor, avstånd och språkförhållanden.

Hörande av kommunerna

Utskottet understryker att kommunernas gemensamma vilja bör vara avgörande för områdesbildningen. Därför vill utskottet framhålla vikten av att kommunerna blir ingående hörda i samband med områdesbildningen. Utskottet understryker på det bestämdaste att hörandet av kommunerna faktiskt skall tillmätas betydelse i denna process.

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

4 §. Ansvar för organiseringen av räddningsväsendet. Enligt den föreslagna 4 § skall kommunerna senast den 31 december 2002 ingå ett avtal om organisering av samarbetet inom de räddningsområden statsrådet fastställt med iakttagande av bestämmelserna om samarbetet mel-

lan kommuner i kommunallagen. Inrikesministeriet har sedermera preciserat förslaget i fråga om 4 § 1 mom. så tillvida att kommunerna inom räddningsområdet skall ingå ett avtal om organisering av samarbetet inom räddningsväsendet senast den 31 december 2002 och att kommunallagens 79 § 2 mom. om ändring av grundavtal för samkommuner skall gälla för detta avtal. Utskottet menar att förutsättningarna för jämlikare samarbetsavtal förbättras i och med att det krävs kvalificerad majoritet för att ingå avtalet. Förfarandet bidrar till att så många avtal som möjligt tillkommer genom inbördes avtal mellan kommunerna.

Ett avtal mellan kommunerna bör vara utgångspunkten för indelningen i områden och avtalen, understryker utskottet.

I 4 § 2 mom. finns bestämmelser om samarbetsvillkoren i den händelse kommunerna inte når ett avtal. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande konstaterar förvaltningsutskottet att det inte framgår av förslaget vilken typ av villkor statsrådet har rätt att ställa på samarbetet. Utskottet understryker att statsrådets bestämmelser gäller bara tills respektive kommuner nått överenskommelse. Med detta vill utskottet lyfta fram att interkommunala avtal äger högsta prioritet. Utskottet föreslår att 4 § 2 mom. ändras så att om kommunerna inte inom den tid som avses i 1 mom. kan nå ett avtal om organisering av samarbetet inom räddningsväsendet får statsrådet besluta om fördelningen av kostnader, förvaltningsmodellen, organiseringen av tjänster och uppgifter och om andra för samarbetet nödvändiga omständigheter som kommunerna inte lyckats nå samförstånd om. Statsrådets beslut gäller tills kommunerna kommit överens om något annat.

I en del sakkunnigyttranden har krav ställts på längre övergångstider. Utskottet noterar att när lagen antagits måste ändringar till följd av det nya systemet göras bland annat i lagen om räddningsväsendet och ett antal andra lagar gällande räddningsväsendet. För att speciallagar inte skall behöva stiftas för områden med en längre övergångstid, måste den föreslagna lagen träda i kraft samtidigt i hela landet. Praxis kan inte va-

riera i landet när det gäller system som så uttalat anknyter till medborgarnas säkerhet.

munala självstyrelsen. Lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Lagstiftningsordningen

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet konstaterar förvaltningsutskottet att propositionen inte utgör något problem med tanke på den i grundlagens 121 § 1 mom. befästa kom-

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet vördsamt

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om bildande av räddningsområden

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—3 §
(Som i RP)

4 §

Ansvaret för organiseringen av räddningsväsendet

De kommuner som hör till ett räddningsområde skall ingå ett avtal om organisering av samarbetet inom räddningsväsendet senast den 31 december 2002. I fråga om godkännande av avtalet gäller (utesl.) vad som i 79 § 2 mom. kommunallagen (365/1995) bestäms om ändring av grundavtal för samkommuner. I övrigt tillämpas

på avtalet kommunallagens bestämmelser om samarbete mellan kommuner.

Om kommunerna inte inom den i 1 mom. föreskrivna tiden kommer överens om hur samarbetet inom räddningsväsendet skall organiseras, bestämmer statsrådet kostnadsfördelningen, förvaltningsmodellen, grunderna för organisering av tjänster och uppgifter och om andra för samarbetet nödvändiga saker, som kommunerna inte har kommit överens om. Statsrådets förordnande gäller tills kommunerna kommer överens om något annat.

5—7 §
(Som i RP)

Helsingfors den 13 november 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Pertti Turtiainen /vänst
medl. Rakel Hiltunen /sd
Valto Koski /sd
Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd

Kari Kärkkäinen /kd
Pekka Nousiainen /cent
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /cent
Pekka Ravi /saml
Arto Seppälä /sd.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

biträdande sekreterare Jukka Savola.

FvUB 19/2001 rd — RP 111/2001 rd